

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

*Державний стандарт
професійно-технічної освіти*

ДСПТО 5131.P0.95.00-2014

Професія: Губернер
Код: 5131
Кваліфікація: губернер

Видання офіційне
Київ - 2014

**Міністерство освіти і науки України
Міністерство соціальної політики України**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України
“ 30 ” вересня 2014 р. № 1105

*Державний стандарт
професійно-технічної освіти*

ДСПТО 5131.P0.95.00-2014

Професія: Губернер
Код: 5131
Кваліфікація: губернер

Видання офіційне
Київ - 2014

Загальні положення щодо реалізації ДСПТО

Державний стандарт професійно-технічної освіти для підготовки (підвищення кваліфікації) робітників з професії «Гувернер» розроблено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 року № 1238 «Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань розроблення та впровадження державних стандартів професійно-технічної освіти» та статті 32 Закону України «Про професійно-технічну освіту» та є обов'язковим для виконання всіма професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників, незалежно від їх підпорядкування та форми власності.

У ПТНЗ першого атестаційного рівня тривалість професійного навчання складає 896 годин.

У ПТНЗ другого та третього атестаційних рівнів тривалість первинної професійної підготовки встановлюється відповідно до рівня кваліфікації, якої набуває учень, що визначається робочим навчальним планом.

При організації перепідготовки за робітничими професіями термін професійного навчання встановлюється на основі термінів, передбачених для первинної професійної підготовки робітників з відповідної професії, при цьому навчальна програма перепідготовки може бути скорочена до 50% за рахунок виключення раніше вивченого матеріалу за наявності в слухача документа про присвоєння робітничої професії.

У разі необхідності зазначені строки навчання можуть бути подовжені за рахунок включення додаткового навчального матеріалу відповідно до вимог сучасного виробництва, конкретного робочого місця, замовників робітничих кадрів тощо.

Типовим навчальним планом передбачено резерв часу для вивчення предметів за потребою ринку праці («Техніка пошуку роботи», «Ділова етика і культура спілкування» тощо).

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника складена на основі кваліфікаційної характеристики професії «Гувернер» (Доповнення та зміни №1 до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, випуск №85 затвердженого наказом Міністерства освіти України від 01 жовтня 1998 року), досягнень науки і техніки, впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування особливостей галузі, потреб роботодавців і містить вимоги до рівня знань, умінь і навичок. Крім основних вимог до рівня знань, умінь і навичок, до кваліфікаційних характеристик включено вимоги, передбачені пунктом 7 «Загальних положень» (Випуск 1. «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності») Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 29 грудня 2004 року №336.

Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях та безпосередньо в закладах дошкільного типу або в умовах домашнього виховання.

Обсяг навчального часу на обов'язкову компоненту змісту професійно-технічної освіти не може перевищувати 80% загального фонду навчального часу, відповідно варіативний компонент – до 20%.

Навчальний час учня, слухача визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання навчальних програм професійно-технічної освіти.

Обліковими одиницями навчального часу є:

академічна година тривалістю 45 хвилин;

урок виробничого навчання, тривалість якого не перевищує 6 академічних годин;

навчальний день, тривалість якого не перевищує 8 академічних годин;

навчальний тиждень, тривалість якого не перевищує 36 академічних годин;

навчальний рік, тривалість якого не перевищує 40 навчальних тижнів.

Навчальний (робочий) час учня, слухача в період проходження виробничої та передвипускної (переддипломної) практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно із законодавством.

Професійно-технічні навчальні заклади, органи управління освітою, засновники організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань долучаються до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок учнів (слухачів), їх кваліфікаційної атестації.

Під час прийому на перепідготовку або підвищення кваліфікації робітників професійно-технічним навчальним закладом здійснюється вхідний контроль знань, умінь та навичок у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Після завершення навчання кожний учень (слухач) повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою, технологічними умовами і нормами, установленними у відповідній галузі.

До самостійного виконання робіт учні (слухачі) допускаються лише після навчання і перевірки знань з охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється професійно-технічними навчальними закладами, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик, критеріїв оцінювання.

Випускнику професійно-технічного навчального закладу другого та

третього атестаційних рівнів, якому присвоєно освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник», видається диплом.

Особі, яка опанувала курс професійно-технічного навчання й успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду та видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації.

Зразки диплома кваліфікованого робітника та свідоцтва про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 року № 979 «Про затвердження зразків документів про професійно-технічну освіту».

Особам, які достроково випускаються з професійно-технічного навчального закладу та за результатами проміжної кваліфікаційної атестації їм присвоєна відповідна робітнича кваліфікація, видається свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації державного зразка.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника професійно-технічного навчального закладу (підприємства, установи та організації, що здійснюють (або забезпечують) підготовку (підвищення кваліфікації) кваліфікованих робітників)

1. Професія: 5131 Гувернер
(код, назва професії)

2. Кваліфікація: гувернер
(рівень кваліфікації - розряд, клас, категорія)

3. Кваліфікаційні вимоги

Повинен знати:

основні положення “Конвенції про права дитини”, законодавство України про освіту, про дошкільну освіту, про охорону праці, про дитяче харчування, про фізичну культуру і спорт; державну мову відповідно до чинного законодавства; правила та норми безпеки життєдіяльності;

науково-педагогічні засади організації домашнього виховання дитини; вікові анатомо-фізіологічні, психічні особливості розвитку дитини раннього та дошкільного віку;

основи вікової та педагогічної психології, сімейної психології, педіатрії, гігієни і дієтології дитини, долікарської допомоги;

характеристику основних епох світової культури;

дитячу літературу, найвидатніші твори мистецтва для дітей;

закономірності взаємодії дитини з довкіллям;

дитячі ігри та іграшки, їхні виховні можливості і функції;

методику навчання грамоті, математичної підготовки до школи;

методику навчання основам образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, музичного розвитку дитини;

засоби та форми розвиткової діяльності та виховної роботи, прищеплення загальної культури, зокрема етичних навичок дитини, організації активного та творчого дозвілля дитини – індивідуально, в групах та сім’ї;

поводження в екстремальних ситуаціях;

історію рідного краю, міста, його визначні пам’ятки, культурні та навчальні заклади для дітей;

основи етики, етикету, екологічної культури.

основи підприємницької діяльності, основні функції, права, обов’язки та відповідальність підприємця;

інформаційні технології у сфері діяльності гувернера.

Повинен уміти:

забезпечувати догляд, оздоровлення, режимні процеси, вивчення і всебічний розвиток особистості дитини, її здібностей;

задовольняти інтелектуальні та емоційні потреби дитини, готувати її до виконання необхідних соціальних ролей (зокрема до навчання у школі), в

разі потреби захищати її життя, честь і гідність, використовуючи ефективні методи, засоби і форми роботи;

виховувати у дитини повагу до батьків, жінки, культурно-національних, духовних, історичних цінностей України, країни походження, дбайливе ставлення до навколишнього середовища;

готувати вихованців до свідомого життя в душі взаєморозуміння;

запобігати вживанню ними алкоголю, наркотиків, іншим шкідливим звичкам, пропагувати здоровий спосіб життя;

безпосередньо працювати з батьками, надавати їм консультаційну допомогу з питань навчання, виховання, розвитку їхньої дитини.

4. Загальнопрофесійні вимоги

Повинен:

а) раціонально й ефективно організовувати свою роботу;

б) використовувати в разі необхідності засоби попередження й усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, водотечі тощо);

в) знати інформаційні технології в обсязі, що є необхідним для виконання професійних обов'язків;

г) володіти обсягом знань з правових питань галузі, з основ підприємницької діяльності (форми діяльності та умови державної реєстрації бізнесу), з основ трудового законодавства в межах професійної діяльності.

5. Вимоги до освітнього рівня осіб, які навчатимуться в системі професійно-технічної освіти

Попередній освітньо-кваліфікаційний рівень – нянька:

за умови продовження навчання в професійно-технічних навчальних закладах без вимог до стажу роботи;

за умови підвищення кваліфікації стаж роботи за професією нянька не менше одного року.

6. Сфера професійного використання випускника

Робота в домашньому господарстві з використанням обслуги.

7. Специфічні вимоги

7.1. Вік: прийняття на роботу після закінчення строку навчання здійснюється відповідно до законодавства.

7.2. Стать: чоловіча, жіноча .

7.3. Медичні обмеження щодо придатності осіб для роботи з дітьми за станом здоров'я.

**Типовий навчальний план
підготовки кваліфікованих робітників**

Професія: 5131 Гувернер
(код, назва професії)

Кваліфікація Гувернер

Загальний фонд навчального часу 913 годин

№ з/п	Навчальні предмети	Кількість годин	
		Усього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Загальнопрофесійна підготовка	69	6
1.1	Основи правових знань	17	1
1.2	Основи галузевої економіки і підприємництва	17	
1.3	Інформаційні технології	17	5
1.4	Правила дорожнього руху	8	
1.5	Резерв часу	10	
1.6	Професійно-теоретична підготовка	284	6
2.1	Безпека гувернера і дитини	27	
2.2	Основи педіатрії та гігієни дитини	27	2
2.3	Дошкільна педагогіка	57	
2.4	Методика дошкільного виховання	95	
2.5	Дитяча література	29	4
2.6	Проблеми психологічної адаптації гувернера в сім'ї	19	
2.6	Охорона праці	30	
3	Професійно-практична підготовка	536	
3.1	Виробниче навчання.	228	
3.2	Виробнича практика.	308	
4	Консультації	17	
5	Державна кваліфікаційна атестація	7	
	Загальний обсяг навчального часу (без п. 4):	896	12

Перелік кабінетів, лабораторій, майстерень для підготовки кваліфікованих робітників за професією “Гувернер”

Кабінети: Дошкільної педагогіки*
Педіатрії
Інформаційних технологій
Охорони праці*

Лабораторії: Лабораторія розвитку дитини

Примітка: для підприємств, організацій, що здійснюють професійне навчання кваліфікованих робітників:

- допускається зменшення кількості кабінетів, лабораторій за рахунок їх об'єднання;
- індивідуальне професійне навчання кваліфікованих робітників може здійснюватися при наявності обладнаного робочого місця;
- предмети «Інформаційні технології», «Правила дорожнього руху» вивчаються за згодою підприємств - замовників кадрів.

**Типова навчальна програма з предмета
“Основи правових знань”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Право-соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави.	2	
2	Правові основи професійно-технічної освіти	1	
3	Цивільне право і відносини, що ним регулюються.	2	
4	Праця, закон і ми.	2	
5	Захист господарських прав та інтересів. Розгляд господарських спорів.	1	
6	Адміністративний проступок і адміністративна відповідальність	2	
7	Злочин і покарання	2	
8	Подружжя, батьки, діти – їхні права і обов’язки	2	
9	Юридичний та правовий захист гувернера	3	1
	Усього годин:	17	1

Тема 1. Право - соціальна цінність, складова частина загальнолюдської культури. Поняття та ознаки правової держави

Право у житті кожного з нас. Поняття правосвідомості як регулятора правомірної поведінки, чинника зміщення правопорядку і законності. Загальна характеристика держави.

Тема 2. Правові основи професійно-технічної освіти.

Законодавство України про освіту та його завдання. Право громадян на освіту. Основні принципи освіти. Державна політика в галузі освіти.

Тема 3. Цивільне право і відносини, що ним регулюються

Поняття цивільного права України. Цивільне законодавство. Цивільно-правова відповідальність. Спадкове право. Підстави спадкоємства. Спадкоємство за законом. Спадкоємство за заповітом.

Тема 4. Праця, закон і ми

Загальна характеристика трудового права України. Відповідальність підприємства за шкоду, заподіяну працівникові. Закон України «Про оплату праці», інші правові документи. Робочий час та час відпочинку

Тема 5. Захист господарських прав та інтересів. Розгляд господарських спорів

Загальні положення. Органи, що вирішують господарські спори. Закони, які використовуються для розв'язання господарських спорів.

Тема 6. Адміністративний проступок і адміністративна відповідальність

Визначення та загальні положення адміністративного права. Адміністративна відповідальність за господарські правопорушення. Адміністративна відповідальність неповнолітніх. Роль адміністративного права у регулюванні відносин у сфері державного управління.

Тема 7. Злочин і покарання

Поняття кримінального права. Поняття та підстави кримінальної відповідальності. Види покарань. Поняття індивідуалізації покарання стосовно особи відповідно до вчинку. Покарання за насильство над дітьми

Тема 8. Подружжя, батьки, діти – їхні права і обов'язки

Загальна характеристика сімейного права України. Особисті та майнові правовідносини між батьками і дітьми. Поняття шлюбу і сім'ї. Порядок і умови укладання шлюбу. Припинення шлюбу.

Тема 9. Юридичний і правовий захист гувєрнера

Директивні та нормативні документи. Питання з працевлаштування. Особливості оформлення контрактів при працевлаштуванні.

Лабораторно-практична робота.

1. Оформлення контрактів.

**Типова навчальна програма з предмета
“Основи галузевої економіки і підприємництва”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Економіка та її роль у суспільному житті	2	
2	Економічні системи	2	
3	Загальноекономічна і галузева структура освітніх навчальних закладів	2	
4	Функції та правовий статус підприємця	1	
5	Організаційно – правові засади підприємницької діяльності	1	
6	Виробничий потенціал дошкільних освітніх закладів	1	
7	Оплата праці	1	
8	Сутність та функції менеджменту. Бізнес-план	1	
9	Мета та основні етапи сучасного маркетингу	1	
10	Концентрація дошкільних навчальних закладів, їх структура	1	
11	Спеціалізація дошкільних освітніх закладів	1	
12	Малий бізнес в розвитку ринкових структур	3	
	Усього годин:	17	

Тема 1. Економіка та її роль у суспільному житті

Предмет економічної науки. Виробництво та його фактори. Економічні потреби та ефективне використання виробничих ресурсів у галузі освіти.

Тема 2. Економічні системи.

Сутність та основні компоненти економічної системи. Права власності в економіці. Порівняльна характеристика ринкової та адміністративно-командної економіки. Вплив зміни економічної системи на розвиток системи освіти.

Тема 3. Загальноекономічна і галузева структура

Розвиток продуктивних сил як головний фактор суспільного розподілу праці і формування галузей. Дошкільні освітні навчальні заклади, їх місце в розвитку економіки і структурі суспільного виробництва. Класифікація галузей. Міжгалузеві комплекси.

Тема 4. Функції та правовий статус підприємця

Підприємець як основна фігура ринкової економіки. Основні функції підприємця. Ділові якості підприємця. Права, обов'язки та відповідальність підприємця.

Тема 5. Організаційно-правові засади підприємницької діяльності

Форми діяльності та умови державної реєстрації бізнесу. Правове регулювання підприємницької діяльності.

Тема 6. Виробничий потенціал дошкільних освітніх закладів

Трудові ресурси. Інвестиції: внутрішні і зовнішні. Безробіття.

Тема 7. Оплата праці

Заробітна плата, її економічний зміст, форми і системи. Тарифна система оплати праці. Нові форми оплати праці. Державна політика оплати праці.

Тема 8. Сутність та функції менеджменту. Бізнес-план

Сутність поняття менеджмент. Функції менеджменту в підприємницькій діяльності. Бізнес-план.

Тема 9. Мета та основні етапи сучасного маркетингу

Сутність поняття маркетинг та його сучасна мета. Основні етапи маркетингової діяльності.

Тема 10. Концентрація дошкільних навчальних закладів, їх структура

Сутність, форми і показники концентрації закладів. Економічна ефективність. Планування концентрації закладів і визначення їх оптимальних розмірів.

Тема 11. Спеціалізація дошкільних освітніх закладів

Спеціалізація освітніх закладів, її напрями, форми і показники. Економічна ефективність спеціалізації.

Тема 12. Малий бізнес в розвитку ринкових структур

Мікроекономічні фактори росту підприємницьких структур. Показники результативної роботи малих навчальних закладів на галузевих ринках. Вплив міжнародного поділу праці та світової торгівлі на розвиток системи освіти.

**Типова навчальна програма з предмета
“Інформаційні технології”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Використання інформаційних та комп'ютерних технологій в глобальній мережі Internet.	4	
2	Електронна пошта	4	
3	Використання новітніх інформаційних технологій при підготовці гувернерів	9	5
	<i>Усього годин:</i>	17	5

Тема 1. Використання інформаційних та комп'ютерних технологій в глобальній мережі Internet.

Комп'ютерна мережа. Види мереж. Топологія. Сервер. Віддалений доступ. Провайдер. Інтернет. Адреси в Інтернеті. Пошук інформації в Інтернеті. Основні послуги. Збереження інформації з Інтернету.

Тема 2. Електронна пошта

Програми електронної пошти. Створення поштової скриньки. Відправка та одержання електронних документів. Передача файлів і файлові архіви. Телеконференції ті інші послуги Інтернету. Підписка на групи новин. Бесіди в реальному часі.

Тема 3. Використання новітніх інформаційних технологій при підготовці гувернерів

Методика роботи з комп'ютерними програмами з дошкільного виховання.

Комп'ютерні ігри для дітей дошкільного віку: навчальні, розвиваючі, інтерактивні.

Лабораторно-практичні роботи

1. Весела математика (математичні розвиваючі ігри для дітей 5-7 років)
2. Весела азбука (Навчальна гра для наймолодших)
3. Весела каліграфія (Розвиваюча гра для малят)
4. Букви та цифри. Несерйозні уроки. Від 4 до 7 років (інтерактивні ігри для навчання читанню та рахуванню).
5. День народження динозаврика (жива книжка, гра, навчання рахуванню)

**Типова навчальна програма з предмета
“Правила дорожнього руху”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Всього	З них на лабораторно-практичні роботи
1	Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, визначення	1	
2	Обов'язки та права пасажирів і пішоходів	1	
3	Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом і погоничів тварин	1	
4	Регулювання дорожнього руху	1	
5	Рух транспорту та безпека пішоходів і пасажирів	1	
6	Особливі умови руху	1	
7	Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних випадків	1	
8	Відповідальність за порушення правил дорожнього руху	1	
Всього годин:		8	

Тема 1. Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, визначення

Правила дорожнього руху. Загальні положення. Терміни та визначення Закону України «Про дорожній рух». Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху, що має створити безпечні умови для всіх його учасників.

Закон України «Про дорожній рух». Порядок навчання різних груп населення Правилам дорожнього руху.

Аналіз дорожньо – транспортних пригод у населеному пункті, області та причини їх виникнення.

Загальна структура і основні вимоги Правил дорожнього руху.

Порядок введення обмежень у дорожньому русі, відповідність обмежень, інструкцій та інших нормативних актів вимогам Правил дорожнього руху.

Терміни: пішохід, механічний транспортний засіб, мотоцикл, велосипед, причеп, напівпричеп, дорога, дозволена максимальна вага, прорізна частина, смуга руху, перехрестя, залізничний перехід, населений пункт, зупинка, стоянка, обгін, поступити дорогу, переважне право. Визначення цих термінів.

Тема 2. Обов'язки та права пасажирів і пішоходів

Порядок руху пішоходів у населених пунктах.

Особливості руху пішоходів, які переносять громіздкі предмети, осіб, які пересуваються в інвалідних візках без двигуна, керують велосипедом, мопедом та мотоциклом, тягнуть сани, візок тощо.

Порядок руху пішоходів за межами населених пунктів. Рух пішоходів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості. Груповий рух людей дорогою.

Розподіл транспортних і пішохідних потоків. Тротуар. Пішохідна доріжка. Організована колона. «Знак»: «Пішохідний перехід». Груповий рух людей дорогою. Порядок переходу проїжджої частини дороги. Дії пішоходів при наближенні транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком і спеціальним звуковим сигналом.

Дії пішоходів, які причетні до дорожньо-транспортної пригоди.

Поведінка пасажирів на зупинках маршрутного транспорту.

Значення світлофорів і жестів регулювальника. Як очікувати автобус, тролейбус, трамвай, автомобіль-таксі. Посадка та висадка пасажирів під час зупинки транспорту.

Тема 3. Вимоги до водіїв мопедів, велосипедів, осіб, які керують гужовим транспортом і погоничів тварин

Віковий ценз і вимоги до велосипедистів і водіїв мопедів, гужового транспорту і погоничів тварин. Технологічний стан і обладнання транспортних засобів. Документи водія. Обов'язки водія.

Розміщення транспортних засобів на проїжджій частині дороги.

Правила користування велосипедною доріжкою. Випадки, коли рух зазначених транспортних засобів і прогін тварин забороняється. Заборони водію. Вимоги до водія велосипеда, гужового транспорту, погоничів тварин. Заборони водію велосипеда забороняється. Заборони водію гужового транспорту. Заборони погоничам тварин.

Небезпечні наслідки порушення вимог руху керуючими велосипедами, мопедами, гужовим транспортом і прогоном тварин.

Тема 4. Регулювання дорожнього руху

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація.

Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху, класифікація розмітки.

Дорожнє обладнання як допоміжний засіб забезпечення регулювання дорожнього руху на небезпечних ділянках трас.

Типи світлофорів. Сигнали світлофора. Сигнали, що регулюють рух світлофорів. Вертикальні світлофори. Значення світлофорів.

Сигнали регулювальника (особи, уповноважені регулювати дорожній рух): руки, що витягнуті в сторони, опущені; права рука зігнута перед

грудьми; права рука витягнута вперед; рука, піднята вгору; інші сигнали регулювальника.

Перевага сигналів регулювальника над сигналами світлофора, дорожніми знаками і розміткою.

Тема 5. Рух транспорту та безпека пішоходів і пасажирів

Правосторонній рух транспорту і безпека пішоходів. Рух у декілька рядів.

Взаємна увага – умова безпеки руху.

Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подання світлових сигналів або рукою. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів.

Попереджувальні сигнали. Швидкість руху. Дистанція. Обгін. Безпека пішоходів і пасажирів.

Поняття про шлях гальмування. Фактори, що впливають на величину шляху гальмування.

Види перехресть. Порядок руху на перехрестях. Зупинка і стоянка.

Тема 6. Особливі умови руху

Перевезення пасажирів при буксируванні транспортних засобів.

Навчальна їзда. Умови, за яких дозволяється навчальна їзда на дорогах.

Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні. Автомагістралі і автобани, їх основні ознаки.

Рух по автомагістралях і автобанах.

Основні ознаки гірських доріг і крутих спусків. Вимоги правил руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Початок руху, маневрування. Обгін. Зупинка та стоянка. Рух по швидкісних дорогах. Рух по гірських дорогах. Рух і стоянка в темний час доби. Буксирування.

Тема 7. Надання першої медичної допомоги під час дорожньо-транспортних випадків

Визначення і термінове призначення дії фактора травмування, звільнення потерпілого із пошкодженого транспортного засобу.

Основні правила першої долікарської допомоги потерпілим. Надання першої допомоги при різних видах травм. Транспортування потерпілих при ДТП.

Тема 8. Відповідальність за порушення правил дорожнього руху

Соціально – економічні і правові наслідки ДТП і порушення ПДР. Поняття і види адміністративних порушень. Кримінальна відповідальність. Відповідальність за нанесення матеріальної та природо - екологічної шкоди.

Засоби адміністративного покарання. Дисциплінарна відповідальність. Суспільний вплив. Громадянська відповідальність.

**Типова навчальна програма з предмета
“Безпека гувернера і дитини”**

№ з/п	Назва	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Безпека на вулиці	2	
2	Поведінка у натовпі	2	
3	Кримінальна небезпека	4	
4	Самозахист	2	
5	Безпека у приміщенні	9	
6	Безпека в громадських місцях	6	
7	Безпека при виконанні посадових обов'язків	2	
	Усього годин:	27	

Тема 1. Безпека на вулиці

Безпека при користуванні транспортними засобами: автомобілем, трамваєм, тролейбусом, автобусом, метро, залізницею, авіаційним та річковим транспортом.

Тема 2. Поведінка в натовпі

Поведінка гувернера і дитини під час мітингів, демонстрацій, в громадських місцях. Правила поведінки в натовпі.

Тема 3. Кримінальна небезпека

Заходи з попередження та поведінка гувернантки і дитини під час кримінальних ситуацій (кишенькові крадіжки, викрадення людей, бійка, захоплення заручників, крадіжки в квартирі, напад, шахрайство, загрози по телефону).

Тема 4. Самозахист

Технічні засоби захисту. Організація та планування маршрутів слідування.

Тема 5. Безпека у приміщенні

Правила поведінки на підході до квартири (під'їзд, ліфт, чорний хід).

Технічна захищеність приміщень: двері, вікна, балкони, засоби зв'язку, сигналізація, засоби захисту. Побутові небезпеки: електробезпека, газові прилади, пожежна безпека. Домашні тварини.

Тема 6. Безпека в громадських місцях

Безпека в громадських місцях: офісі, готелі, ресторани, кав'ярні, театрі.

Тема 7. Безпека при виконанні посадових обов'язків

Принципи поведінки в офіційний час з роботодавцем, членами його родини. Посадові обов'язки гувернера.

**Типова навчальна програма з предмета
“Основи педіатрії та гігієни дитини ”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Анатомо-фізіологічні особливості дитячого організму	1	
2	Режим дня	1	
3	Сон і гігієнічні вимоги до нього	2	
4	Дитяче харчування	5	
5	Імунітет	2	
6	Дитячі хвороби	8	
7	Догляд за хворою дитиною	4	
8	Перша допомога при нещасних випадках	4	2
	Усього годин:	27	2

Тема 1. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого організму

Анатомо-фізіологічні особливості дитини в різні вікові періоди: період немовляти (до 1 року), період раннього віку (від 1 року до 3 років), період дошкільного віку (від 3 років до 7 років), період молодшого шкільного віку (від 7 років до 10 років).

Тема 2. Режим дня

Фізіологічні підходи до режиму дня. Значення режиму дня.

Тема 3. Сон і гігієнічні вимоги до нього

Фізіологічні особливості сну. Лікувальний сон. Розлади сну та боротьба з ними. Гігієнічні вимоги до організації сну дітей.

Тема 4. Дитяче харчування

Природне харчування: материнське молоко, його значення, склад, техніка годування. Штучне харчування. Причини штучного харчування. Дитячі суміші, їх склад. Прикорм, техніка введення прикорму, технологія приготування страв.

Тема 5. Імунітет

Види імунітету та їх характеристика: спадковий, набутий, природний, штучний, активний, пасивний. Способи підтримки імунітету: Фізичне

навантаження, перебування на свіжому повітрі, відновлення сил організму, особиста гігієна, режим харчування, водні процедури, фітотерапія.

Тема 6. Дитячі хвороби

Шлунково-кишкові захворювання та їх характеристика. Хвороби органів дихання. Їх види та характеристика. Хронічні дитячі хвороби: рахіт. Шкіряні хвороби, причини їх виникнення. Дитяча нервозність та її попередження. Особливості поведінки нервових дітей. Гіпотрофія, характеристика ступенів захворювання.

Тема 7. Догляд за хворою дитиною

Перша допомога при високій температурі, правила вимірювання температури тіла. Техніка ставлення клізм, компресів. Лікувальне купання: приготування лікувально-трав'яних ван. Режим дня хворої дитини. Годування хворої дитини. Проведення протиепідемічних заходів.

Тема 8. Перша допомога при нещасних випадках

Перша допомога: при тепловому та сонячному ударі; при укусах отруйних змій, павуків, комах; при попаданні в організм сторонніх предметів; при отруєнні грибами та ягодами.

Лабораторно-практичні роботи

1. Заходи при укусах отруйних змій та комах.
2. Перша допомога при сонячному ударі.

**Типова навчальна програма з предмета
“Дошкільна педагогіка”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Загальні основи педагогіки	2	
2	Розвиток і виховання дітей раннього віку	10	
3	Фізичне виховання дітей	6	
4	Розумове виховання дітей	6	
5	Моральне виховання дітей	8	
6	Трудове виховання дітей	6	
7	Естетичне виховання дітей	6	
8	Гра. Свята та розваги	10	
9	Психолого-педагогічне обстеження дитини	3	
	Усього годин:	57	

Тема 1. Загальні основи педагогіки

Предмет і завдання педагогіки як науки. Основні педагогічні поняття: “освіта”, “виховання”, “навчання”, “формування особистості”. Родинне виховання. Законодавство про сім’ю і родинне виховання.

Тема 2. Розвиток і виховання дітей раннього віку

Особливості періоду дошкільного дитинства та його значення. Роль виховання у розвитку особистості. Педагогічна вікова періодизація. Характеристика вікових періодів. Завдання виховання і основні напрямки розвитку. Характеристика розвитку і поведінки дітей кожного періоду розвитку. Індивідуальні заняття з розвитку аналізаторів, рухів, дій з предметами, підготовчих етапів розвитку мови. Розвиток позитивних емоцій в спілкуванні з дорослими. Організація режиму дня дитини раннього віку. Методика організації життя і діяльності дітей.

Ведучі напрямки в розвитку дитини другого року життя. Розвиток провідних вмінь: вдосконалення ходьби, розвиток дій з предметами, виховання культурно-гігієнічних навичок на другому році життя. Заняття, види занять, дидактичні ігри, сенсорний розвиток на другому році життя.

Третій рік життя: особливості фізичного розвитку дитини. Рухи. Розвиток мови і мислення. Формування самостійності. Розвиток мови, наочно-дійового мислення. Ознайомлення з оточуючим світом. Сенсорний розвиток. Навчання на занятті. Види занять, тривалість, розподіл їх на тиждень. Методичні прийоми проведення різних видів занять.

Тема 3. Фізичне виховання дітей

Значення, завдання та умови фізичного виховання в дошкільному віці. Виховання культурно-гігієнічних навичок. Особливості їх виховання в залежності від віку дитини. Режим життя. Організація харчування дитини. Режим харчування. Організація і методика проведення прогулянок. Організація дитячого сну. Роль сім'ї в фізичному вихованні дітей.

Тема 4. Розумове виховання дітей

Значення і завдання розумового виховання. Народна педагогіка про розумове виховання. Розумовий розвиток. Роль розумового виховання в розвитку особистості. Засоби розумового виховання. Дидактичні принципи навчання. Методи і прийоми навчання. Сучасні технології у вихованні і навчанні дітей дошкільного віку. Особливості особистісно-орієнтованого навчання. Види занять. Навчання на заняттях.

Тема 5. Моральне виховання дітей

Завдання морального виховання. Народна педагогіка про моральне виховання. Історія рідного краю, області. Пам'ятки культури та архітектури. Методи морального виховання. Виховання у дитини любові до Батьківщини та рідного краю. Виховання дисциплінованості та культури поведінки. Статеве виховання. Роль сім'ї в моральному вихованні дитини.

Тема 6. Трудове виховання дітей

Завдання трудового виховання. Економічне виховання дошкільнят. Своєрідність праці дітей. Види і зміст дитячої праці в залежності від віку дитини. Основні форми організації праці дітей. Самообслуговування. Господарсько-побутова праця. Праця на лоні природи. Ручна праця. Доручення. Керівництво працею дітей. Сім'я в трудовому вихованні дітей.

Тема 7. Естетичне виховання дітей

Значення і завдання естетичного виховання. Формування основ естетичного смаку. Народна педагогіка про естетичне виховання. Розвиток художньо-творчих здібностей у дитини. Основні засоби естетичного виховання. Роль сім'ї у вирішенні завдань естетичного виховання дитини.

Тема 8. Гра. Свята та розваги

Гра – основний вид діяльності дитини. Соціальний характер гри. Розвиток ігрової діяльності. Гра як засіб виховання і розвитку дитини. Взаємозв'язок гри, праці і навчання. Види ігор. Сюжетно-рольові ігри, ігри-драматизації, дидактичні ігри, рухливі, будівельні та музично-дидактичні ігри – їх своєрідність, виховна цінність. Іграшка, її місце в житті дитини. Вимоги до іграшок. Види іграшок. Методика ознайомлення дітей з новою іграшкою. Значення свят і розваг. Вимоги щодо їх проведення. Види свят та їх зміст. Розваги, їх виховне значення. Види розваг, час їх проведення. Свята та розваги в сім'ї.

Тема 9. Психолого-педагогічне обстеження дитини

Обстеження пам'яті, уваги, мислення, уяви та емоцій дитини.

**Типова навчальна програма з предмета
“Методика дошкільного виховання”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Методика фізичного виховання	12	
2	Методика розвитку мовлення	14	
3	Методика вивчення природи	14	
4	Методика зображувальної діяльності	14	
5	Методика музичного розвитку	13	
6	Методика підготовки дитини до школи	14	
7	Методика навчання іноземної мови	14	
	Усього годин:	95	

Тема 1. Методика фізичного виховання

Перинатальний період розвитку. Анатомо-фізіологічна характеристика дітей від народження до семи років: вага, зріст, будова кістково-м'язової системи тощо.

Гігієнічне виховання. Гігієнічні фактори: режим, харчування, догляд. Загартування. Види загартовуючих процедур.

Ранкова гімнастика. Методика проведення ранкової гімнастики. Заняття з фізичної культури. Руховий режим на прогулянці. Рухливі ігри. Народні рухливі ігри. Методика проведення. Сучасні нетрадиційні методи фізичного розвитку дітей.

Значення, тематика, зміст і методика проведення. Види сімейних свят і розваг.

Тема 2. Методика розвитку мовлення

Характеристика мови дітей раннього віку. Завдання звукової культури мови. Умови виховання звукової культури мовлення. Словникова робота з дітьми різного віку. Основні напрями роботи над збагаченням, уточненням, активізацією словника дітей.

Завдання із зв'язного мовлення в різні періоди розвитку дитини. Типи зв'язного мовлення (діалогічне, монологічне). Типи діалогу (розпитування, бесіда, дискусія). Типи монологу (опис, оповідання). Основні ознаки діалогу і монологу.

Базисна характеристика засвоєння граматично правильного мовлення дітьми. Особливості засвоєння граматики дітьми дошкільного віку. Типові помилки в мовленні дітей, їх причини.

Наочні методи в роботі над розвитком мовлення дитини. Словесні методи та прийоми при розвитку мовлення дитини. Практичні методи та прийоми як засіб активізації процесу розвитку мовлення дитини.

Прийоми активізації в навчанні дітей раннього віку; при вивченні художньої літератури; при роботі зі звуком, словом, граматичною будовою мови. Види занять з виховання звукової культури мовлення, їх структура та методика проведення.

Прийоми словникової роботи. Заняття з формування граматичної правильності мовлення, їх види, специфіка методики проведення.

Методи і прийоми розвитку діалогічного мовлення (розмова вихователя з дітьми, бесіда, дидактичні ігри та вправи, драматизація). Формування монологічного мовлення дітей.

Тема 3. Методика вивчення природи

Значення природи у всебічному розвитку дитини: естетичний, фізичний, розумовий розвиток (пам'ять, уява, увага, відчуття, сприйняття, мова).

Поняття про ландшафти, ґрунти. Погода. Сезонні зміни у природі. Рослини і тварини рідного краю. Заповідні місця.

Спостереження як основний метод ознайомлення дітей з природою. Види спостережень: за тривалістю (епізодичні або короткочасні; тривалі або систематичні); за дидактичною метою (первинні, повторні, порівняльні, заключні); за способом організації (колективні та індивідуальні, планові і позапланові).

Демонстрування ілюстративного матеріалу. Вимоги до ілюстративного матеріалу. Технічні засоби навчання.

Праця в природі, її своєрідність. Гігієнічні вимоги до праці дітей у природі. Види праці, її зміст.

Поняття досліду, експерименту, експериментально-дослідницької діяльності, їх структура.

Розповідь дорослого з використанням дитячої природознавчої літератури. Види й тематика бесід.

Організація куточка природи. Рослини куточка живої природи. Тварини куточка живої природи.

Завдання і зміст ознайомлення з природою Космосу. Методика ознайомлення з планетою Земля, картою неба, Землі. Використання опосередкованих методів: читання художніх творів, розглядання ілюстрацій, перегляд відеофільмів, дидактичних ігор.

Тема 4. Методика зображувальної діяльності

Завдання предметного, сюжетного, декоративного малювання. Використання різних способів малювання. Обладнання для малювання. Методи та прийоми малювання. Технічні прийоми.

Завдання з навчання ліпленню. Обладнання. Технічні прийоми. Способи ліплення: пластичний, конструктивний, комбінований. Методи та прийоми.

Завдання предметної, сюжетної та декоративної аплікації. Обладнання. Технічні прийоми вирізування.

Завдання та тематика конструювання для дітей різного віку. Обладнання для конструювання. Види конструювання в залежності від матеріалу. Методи та прийоми конструювання для дітей різного віку.

Тема 5. Методика музичного розвитку

Мета і завдання музичного розвитку дитини. Музика і всебічний розвиток особистості дитини: естетичне виховання, формування моральних якостей, активізація розумових здібностей. Вікові особливості музичного розвитку дитини.

Нотна грамота. Графічне зображення нот. Клавіатура на фортепіано.

Методи переконання та навчання засобами музики. Прийоми навчання. Методи навчання навичок слухання музики: наочність, виконання музики, слово дорослого.

Прийоми навчання співам: виразне виконання, прийоми розвитку навичок співу, вправи.

Методи навчання музично-ритмічних рухів: наочно-слухові, наочно-зорові, словесні.

Технічні прийоми навчання гри на дитячих музичних інструментах.

Ігри для ознайомлення з нотною грамотою, з дитячими музичними інструментами.

Музично-дидактичні ігри для розвитку тембрового слуху, ритму, високого звукового слуху.

Тема 6. Методика підготовки дитини до школи

Звуковий аналіз слова. Фішки для позначення звуків. Методичні прийоми знайомства із звуками, літерами. Читання.

Підготовка руки дитини до писання. Зміст та методика проведення роботи з підготовки руки дитини до письма. Етапи формування навичок письма. Вправи для розвитку дрібної моторики руки.

Обсяг математичного матеріалу у роботі з дітьми різного віку. Прийоми навчання дітей чисельної діяльності. Послідовність при навчанні обчисленню. Ознайомлення дітей з цифрами.

Методика ознайомлення з величиною. Робота із ознайомлення дітей з геометричними фігурами.

Особливості методичної роботи з просторовими та часовими уявленнями. Класифікація методів та прийомів навчання дітей математики.

Тема 7. Методика навчання іноземної мови

Сприймання і спостережливість дошкільників при засвоєнні іноземної мови. Наслідування як характерна особливість дошкільнят. Усні підстановочні вправи.

Види мовленнєвої діяльності. Класифікація вправ у відповідності до їх призначення і етапів оволодіння вміннями та навичками.

Мовна гра як основна форма у виконанні вправ при вивченні іноземних мов. Класифікація мовних ігор.

Роль і місце вивчення дитячих віршиків і пісень у навчанні іноземної мови дошкільнят. Організація дитячих ранків, на основі вивчених віршів і пісень. Наочність і роздатковий матеріал як засіб активізації уваги дітей дошкільного віку.

Закріплення лексичних навичок у процесі мовленнєвої діяльності, лексичні ігри.

Навчання аудіюванню у процесі спілкування та проведення мовних ігор.

Рольова гра як основний засіб мотивації діалогічного мовлення. Багатоплановість структури заняття з іноземної мови.

**Типова навчальна програма з предмета
“Дитяча література”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно- практичні роботи
1	Дитяча література як культурне явище, виховний засіб та навчальний предмет	1	
2	Казки для дітей	12	2
3	Казки народів світу	8	2
4	Поезія для дітей	4	
5	Дитяча розповідна проза	4	
	Усього годин:	29	4

Тема 1. Дитяча література як культурне явище, виховний засіб та навчальний предмет

Короткий курс з історії дитячої літератури. Бібліографія художніх текстів та посібників для керівників дитячого читання. Дитячі бібліотеки. Методичні засоби в роботі домашнього вихователя з дитячою літературою.

Тема 2. Казки для дітей

Український фольклор. Малі жанри українського фольклору (скоромовки, прислів'я, загадки, щедрівки, колядки, колискові пісні, заклички, пісні-ігри).

Українська народна казка. Місце і роль казок серед інших жанрів дитячої літератури. Види казок. Казки про тварин. Міфологія чарівної казки.

Особливості соціально-побутової казки. Зміст, методика розповідання казки.

Прийоми виразного читання: інтонація, темп, логічний наголос тощо. Особливості тематики казок для дітей різного віку.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Інсценування казок про тварин та соціально-побутових казок.
2. Складання творчих завдань до чарівної казки.

Тема 3. Казки народів світу

Народна казка. Авторська казка. Особливості казок різних народів. “Бродячі сюжети”. Видатні автори казок для дітей. Морально-етична проблематика казок Г.Х.Андерсена. Традиція байки в казках братів Грімм про природу. Риси народного життя в літературних казках Ш.Перро. Творчість К.Чуковського.

Лабораторно-практичні роботи:

1. Розвиток інтонації та її компоненти при розповіданні казок.
2. Літературна вікторина за творчістю К.Чуковського.

Тема 4. Поезія для дітей

Місце поезії для дітей серед інших жанрів, її роль в системі індивідуального виховання. Психологічні особливості сприйняття дитиною поезії. Класична поезія. Сучасна поезія. Місцеві поети для дітей. Особливості читання поезії. Прийоми виразного читання.

Тема 5. Дитяча розповідна проза

Тематична проблематика та художні особливості розповідної прози для дітей молодшого віку – оригінальної та перекладної. Змалювання важкої долі дитини в прозі початку ХХ століття. Сучасна проза для дітей. Відображення природи в творчості відомих письменників.

**Типова навчальна програма з предмета
“Проблеми психологічної адаптації гувернера в сім’ї”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Соціально-психологічна адаптація до професійної діяльності	1	
2	Питання оптимізації діяльності гувернера в сім’ї	3	
3	Взаємини гувернера з членами родини дитини	8	
4	Відпрацювання навичок самоаналізу	3	
5	Методи професійного самовдосконалення	4	
	Усього годин:	19	

Тема 1. Соціально-психологічна адаптація до професійної діяльності

Поняття адаптації. Діяльність. Професійна діяльність. Шляхи підвищення адаптаційних можливостей для оптимізації професійної діяльності

Тема 2. Питання оптимізації діяльності гувернера в сім’ї

Психологічна позиція; професійна роль і гра. Психологія спілкування. Комунікативні здібності гувернера. Невербальні засоби спілкування.

Тема 3. Взаємини гувернера з членами родини дитини

Взаємини гувернера з членами родини дитини, особливості спілкування. Основи етики та етикету. Дотримання правил професійної етики. Перша бесіда з батьками при працевлаштуванні. Вивчення сім’ї очима дитини. Тест “Моя сім’я”.
Діагностика членів родини. Тест Рене Жіля. Типи родин.

Тема 4. Відпрацювання навичок самоаналізу

Поняття самоаналізу. Питання психогієни праці гувернантки: як запобігти втомі і роздратуванню; як оптимізувати прийняття рішення; як навчитися бути оптимістом та т.ін. Стрес. Види стресу. Прийоми запобігання стресу.

Тема 5. Методи професійного самовдосконалення

Питання методики професійного самовдосконалення. Психотренінг. Психогімнастика

**Типова навчальна програма з предмета
“Охорона праці”**

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		усього	з них на лабораторно-практичні роботи
1	Правові та організаційні основи охорони праці	4	
2	Основи безпеки праці при виконанні робіт за професією «Гувернер». Загальні відомості про потенціал небезпек. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці	8	
3	Основи пожежної безпеки. Вибухонебезпека і вибухозахист виробництва	4	
4	Основи електробезпеки	4	
5	Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди.	4	
6	Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках	6	
Усього годин:		30	

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Зміст поняття «охорона праці», соціально-економічне значення охорони праці. Мета і завдання предмета «Охорона праці», обсяг, зміст і порядок його вивчення. Додаткові вимоги щодо вивчення предмета при підготовці робітників для виконання робіт з підвищеною небезпекою.

Основні законодавчі акти з охорони праці: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів про працю України, Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», Основи законодавства України про охорону здоров’я, Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», Закон України «Про колективні договори і угоди».

Основні нормативно-правові акти з охорони праці. Право громадян на охорону праці при укладанні трудового договору. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Тривалість робочого дня працівників. Колективний договір, його укладання і виконання. Права працівників на охорону праці під час роботи на підприємстві, на пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Охорона праці жінок і неповнолітніх. Відповідальність за

порушення законодавства про працю, охорону праці, нормативно-правових актів з охорони праці.

Поняття про виробничий травматизм і профзахворювання. Нещасні випадки, пов'язані з працею на виробництві і побутові. Безпека праці і здоровий спосіб життя. Алкоголізм і безпека праці. Професійні захворювання і професійні отруєння. Основні причини травматизму і професійних захворювань. Основні заходи запобігання травматизму та захворювання: організаційні, технічні, санітарно-виробничі, методико-профілактичні. Соціальне страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Соціальна і медична реабілітація працівників. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і професійних отруєнь.

Тема 2. Основи безпеки праці при виконанні робіт за професією «Гувернер». Загальні відомості про потенціал небезпек. Психологія безпеки праці. Організація роботи з охорони праці

Загальні питання безпеки праці. Перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з охорони праці.

Загальні відомості про потенціал небезпек. Основні небезпеки під час робіт за професією «Гувернер».

Зони безпеки та їх огороження. Світлова і звукова сигналізація. Попереджувальні надписи, сигнальні фарбування. Знаки безпеки.

Засоби колективного та індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів: спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту при проведенні різних видів робіт. Захист від шуму, пилу, газу, вібрацій, несприятливих метеорологічних умов. Мікроклімат виробничих приміщень.

Правила та заходи щодо попередження нещасних випадків і аварій, які характерні для професії нянька. Вимоги безпеки у навчальних, навчально-виробничих приміщеннях навчальних закладів.

Фізіологічна та психологічна основа трудового процесу (безумовні та умовні рефлексії, їх вплив на безпеку праці).

Психологія безпеки праці. Пристосування людини до навколишніх умов у процесі праці (почуття, сприймання, увага, пам'ять, уява, емоції) та їх вплив на безпеку праці.

Тема 3. Основи пожежної безпеки. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист

Характерні причини виникнення пожеж: порушення правил використання відкритого вогню і електричної енергії, використання непідготовленої техніки в пожежонебезпечних місцях: порушення правил використання опалювальних систем, електронагрівальних приладів, відсутність захисту від блискавки, дитячі пустощі. Пожежонебезпечні властивості речовин.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація.

Горіння речовин і способи його припинення. Умови горіння. Спалах, запалення, самозапалення, горіння, тління. Легкозаймисті й горючі рідини. Займисті, важкозаймисті і незаймисті речовини, матеріали та конструкції. Поняття вогнестійкості.

Вогнегасильні речовини та матеріали: рідина, піна, вуглекислота, пісок, покривала, їх вогнегасильні властивості. Особливості гасіння пожежі на об'єктах галузі.

Організація пожежної охорони в галузі.

Стан та динаміка аварійності в світовій індустрії. Аналіз характерних значних промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин. Загальні закономірності залежності масштабів руйнувань і тяжкості наслідків аварій від кількості, фізико-хімічних властивостей і параметрів пальних речовин, що використовуються у технологічній системі.

Теоретичні основи механізму горіння та вибуху.

Параметри і властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища.

Тема 4. Основи електробезпеки

Електрика промислова, статична і атмосферна.

Особливості ураження електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини. Фактори, які впливають на ступінь ураження людини електрикою: величина напруги, частота струму, шлях і тривалість дії, фізичний стан людини, вологість повітря. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Електричний потенціал Землі. Електрична напруга доторкання.

Колективні та індивідуальні засоби захисту в електроустановках. Попереджувальні надписи, плакати та пристрої, ізолюючі прилади. Занулення та захисне заземлення, їх призначення.

Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.

Правила поведінки під час грози.

Тема 5. Основи гігієни праці та виробничої санітарії. Медичні огляди

Поняття про гігієну праці як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів. Шкідливі виробничі фактори (шум, вібрація, іонізуючі випромінювання тощо), основні шкідливі речовини, їх вплив на організм людини. Дії вірусів, інфекцій, що передаються через кров, біологічні рідини і спричиняють порушення нормальної життєдіяльності людини, викликають гострі та хронічні захворювання.

Лікувально-профілактичне харчування.

Основні гігієнічні особливості праці за даною професією.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціонування повітря виробничих, навчальних та побутових приміщень. Правила експлуатації систем опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення: робоче та аварійне. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працівників. Щорічні медичні огляди працюючих неповнолітніх, осіб віком до 21 року.

Тема 6. Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках

Основи анатомії людини.

Послідовність, принципи й засоби надання першої допомоги.

Основні принципи надання першої допомоги: правильність, доцільність дії, швидкість, рішучість, спокій. Запобіжні заходи щодо інфікування СНІДом під час надання першої допомоги при пораненнях, припиненні кровотечі з ран, носа, вуха тощо.

Засоби надання першої допомоги.

Способи реанімації. Штучне дихання способом «з рота в рот» чи «з рота в ніс». Положення потерпілого і дії особи, яка надає допомогу. Непрямий масаж серця. Порядок одночасного виконання масажу серця та штучного дихання.

Види електротравм. Правила надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Перша допомога при ударах, вивихах, переломах, розтягненні зв'язок.

Припинення кровотечі з рани, носа, вуха, легень, стравоходу тощо. Перша допомога при пораненнях. Правила накладання пов'язок, їх типи.

Надання першої допомоги при знепритомнінні (втраті свідомості), шоку, тепловому та сонячному ударі, обмороженні.

Опіки, їх класифікація. Перша допомога при хімічних і термічних опіках, опіку очей.

Перша допомога при запорошуванні очей. Способи промивання очей.

**Типова навчальна програма
з виробничого навчання**

Професія: 5131 Гувернер

Кваліфікація: Гувернер

<i>№ з/п</i>	<i>Тема</i>	<i>Кількість годин</i>
I. Виробниче навчання		
1	Вступне заняття	6
2	Екскурсія	6
3	Догляд за дитиною раннього віку	30
4	Методика фізичного виховання	24
5	Методика розвитку мовлення	30
6	Методика вивчення природи	30
7	Методика зображувальної діяльності	36
8	Методика музичного розвитку	24
9	Методика підготовки дитини до школи	30
10	Методика навчання дитини іноземної мови	12
	Усього годин:	228
II. Виробнича практика		
1	Знайомство з дошкільним закладом. Інструктаж з охорони праці, пожежної та електробезпеки	7
2	Самостійне виконання робіт гувернера	301
	Кваліфікаційна пробна робота	
	Усього годин:	308
	Разом:	536

Виробниче навчання в навчальних майстернях

Тема 1. Вступне заняття

Інструктаж з охорони праці, пожежної та електробезпеки. Історія професії. Етапи професійного росту учнів при опануванні професією. Ознайомлення з кваліфікаційною характеристикою.

Самореалізація фахівців даної професії на сучасному ринку праці.

Ознайомлення з лабораторією. Робочі місця учнів. Обладнання, інструменти, пристосування, які необхідні учням для роботи.

Інструктаж з охорони праці. Застосування засобів електробезпеки, пожежогасіння, індивідуального захисту.

Тема 2. Експерсія

Проведення експерсії до дошкільних закладів. Ознайомлення зі структурними компонентами закладу, його специфікою, правилами трудового розпорядку.

Тема 3. Догляд за дитиною раннього віку

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Відпрацювання навичок по догляду за новонародженою дитиною: проведення масажу, корегуючої гімнастики. Харчування, складання меню.

Відпрацювання прийомів по навчанню дітей життєво важливим руховим діям: лазінню, повзанню, ходьбі, бігу, стрибкам, метанню, рівновазі.

Вдосконалення прийомів організації режимних моментів та загартовуючих процедур з дітьми раннього віку.

Проведення прогулянок на свіжому повітрі, ігор з дітьми на розвиток сенсорних еталонів.

Відпрацювання навичок проведення занять з дітьми раннього віку.

Тема 4. Методика фізичного виховання

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи.

Проведення вправ на розвиток м'язів плечового поясу, рук, ніг.

Вдосконалення навичок проведення рухливих ігор та прийомів виготовлення атрибутів до рухливих ігор.

Відпрацювання навичок проведення спортивних ігор та вправ

Тема 5. Методика розвитку мовлення

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи.

Вдосконалення навичок навчання звуковій культурі мовлення: вправи на розвиток рухливості органів артикуляції; вправи на розвиток мовленнєвого дихання; вправи на розвиток чіткої вимови звуків у мовленнєвому потоці.

Відпрацювання вмінь інтонаційної виразності мовлення: інтонації, дихання, пауз.

Відпрацювання навичок читання художніх творів.

Виготовлення ігор на формування граматичних категорій роду, числа, відмінка у дошкільнят.

Відпрацювання технічних прийомів виготовлення дидактичних ігор на вживання різних типів речень (прості, складні), на правильне узгодження слів у реченні, на різні способи утворення слів.

Моделювання розповідей для розвитку зв'язної мови. Відпрацювання прийомів навчання розповіді. Складання розповідей по сприйманню іграшки, картини, предмету; розповідей по пам'яті та творчих розповідей.

Тема 6. Методика вивчення природи

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Використання наочних методів ознайомлення з природою.

Спостереження за живими об'єктами.

Відпрацювання технічних прийомів роботи з демонстративним ілюстрованим матеріалом. Відпрацювання прийомів роботи з технічними засобами навчання (діафільми, діапозитиви, кінофільми, телебачення, магнітофонні записи, радіопередачі, відеофільми). Розглядання натуральних об'єктів. Виготовлення моделей.

Відпрацювання умінь організації повсякденної праці в природі. Проведення експериментально-дослідницької діяльності при ознайомленні з природою.

Складання бесід про природу, словесних логічних завдань, реалістичних і фантастичних творів про природу.

Визначення рослин даної місцевості, характерні ознаки, способи живлення. Ознайомленню з тваринним світом.

Відпрацювання методики ознайомлення з тваринами. Визначення характерних ознак тварин, місця перебування. Догляд за домашніми тваринами.

Проведення розповіді за картиною, бесід, читання художньої літератури, зображувальної діяльності при ознайомленні з порами року.

Моделювання правил поведінки на природі.

Тема 7. Методика зображувальної діяльності

Інструктаж за замістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Відпрацювання технічних прийомів вишивки різних регіонів України: гладь, хрестик.

Відпрацювання технічних прийомів малювання та способів зображення предмету.

Вдосконалення нестандартних прийомів малювання: гратаж, монотипія, малювання на мокрому папері, набризг, пальчиком, свічкою, на склі, на сипучих речовинах, ниткографія та ін.

Малювання з натури. Сюжетне малювання.

Малювання елементів розпису за мотивами народного та сучасного декоративного мистецтва.

Відпрацювання технічних прийомів ліплення: скочування, витягування, прищіплювання, примазування, з цілого шматка.

Ліплення рельєфів. Відпрацювання навичок пластичного способу ліплення. Ліплення за мотивами народної іграшки.

Вдосконалення прийомів вирізування. Виготовлення площинної, обривної, мозаїчної аплікації, з підсвіткою, витинанки з тканини. Виготовлення предметної, сюжетної, декоративної аплікації.

Відпрацювання прийомів конструювання

Тема 8. Методика музичного розвитку

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Слухання музичних творів.

Складання бесід за темою твору.

Виготовлення наочного матеріалу до слухання твору.

Навчання співати дітей раннього та дошкільного віку. Репертуар.

Навчання гри на музичних інструментах: звучних (брязкальця, бубни, барабани, кастаньети, трикутники, дудочки, металофони, баян тощо); беззвучних.

Навчання гри на музичних інструментах з діатонічним та хроматичним звукорядом.

Навчання музично-ритмічних рухів дітей дошкільного віку.

Тема 9. Методика підготовки дитини до школи

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Відпрацювання прийомів читання художньої літератури за програмою виховання і навчання дітей дошкільного віку та молодшого шкільного віку. Активізація дітей під час читання художньої літератури.

Читання художнього твору. Вивчення віршів з дітьми.

Відпрацювання методики ознайомлення з арифметичними задачами на знаходження суми й остачі. Обстеження геометричних фігур. Вимірювання. Засвоєння просторових понять. Ознайомлення з часовими уявленнями.

Проведення дидактичних ігор з дітьми різних вікових категорій: обведення клітинок, овальні та хвилясті лінії, складання візерунків з геометричних фігур, штрихування готових контурів).

Відпрацювання методики ознайомлення з буквою та навчання дітей читанню.

Тема 10. Методика навчання дитини іноземної мови

Інструктаж за змістом занять, організація робочого місця, охорона праці.

Вправи

Відпрацювання методики проведення мовних ігор з метою формування фонетичних, лексичних, граматичних навичок, навичок мовлення і аудіювання. Сучасні сугестивні методи.

Розробка музичного свята з використанням пісень і віршів. Драматизація і рольова гра.

Виробнича практика

Тема 1. Знайомство з дошкільним закладом. Інструктаж з охорони праці, пожежної та електробезпеки

Ознайомлення з дошкільним закладом, інструктаж з охорони праці, пожежної та електробезпеки.

Ознайомлення учнів з устаткуванням, оснащенням, їх видами, з організацією планування праці і контролю якості праці. Ознайомлення з організацією робочих місць. Інструктаж з охорони праці, електробезпеки та пожежної безпеки безпосередньо на робочому місці.

Тема 2. Самостійне виконання робіт гувернера

Самостійне виконання всього комплексу робіт гувернера по догляду за дитиною дошкільного віку, передбачених у відповідності до кваліфікаційної характеристики.

Примітка

Детальна програма виробничої практики розробляється кожним навчальним закладом окремо з врахуванням сучасних технологій, новітніх устаткувань та матеріалів, умов виховання, за погодженням з підприємствами-замовниками кадрів та затверджується в установленому порядку.

Кваліфікаційна пробна робота

Критерії кваліфікаційної атестації випускників

Професія : 5131 Гувернер

Кваліфікація: Гувернер

Знає, розуміє:

1. Основні положення “Конвенції про права дитини”, законодавство України про освіту, про дошкільну освіту, про охорону праці, про дитяче харчування, про фізичну культуру і спорт; державну мову відповідно до чинного законодавства; правила та норми безпеки життєдіяльності.
2. Науково-педагогічні засади організації домашнього виховання дитини.
3. Вікові анатомо-фізіологічні, психічні особливості розвитку дитини раннього та дошкільного віку.
4. Основи вікової та педагогічної психології, сімейної психології, педіатрії, гігієни і дієтології дитини, долікарської допомоги.
5. Характеристику основних епох світової культури.
6. Дитячу літературу, найвидатніші твори мистецтва для дітей.
7. Закономірності взаємодії дитини з довкіллям.
8. Дитячі ігри та іграшки, їхні виховні можливості і функції.
9. Методику навчання грамоті, математичної підготовки до школи.
10. Методику навчання основам образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, музичного розвитку дитини.
11. Засоби та форми розвиткової діяльності та виховної роботи, прищеплення загальної культури, зокрема етичних навичок дитини, організації активного та творчого дозвілля дитини – індивідуально, в групах та сім'ї.
12. Поводження в екстремальних ситуаціях.
13. Історію рідного краю, міста, його визначні пам'ятки, культурні та навчальні заклади для дітей.
14. Основи етики, етикету, екологічної культури.
15. Основи підприємницької діяльності, основні функції, права, обов'язки та відповідальність підприємця.
16. Інформаційні технології у сфері діяльності гувернера.

Вміє:

1. Забезпечувати догляд, оздоровлення, режимні процеси, вивчення і всебічний розвиток особистості дитини, її здібностей.
2. Задовольняти інтелектуальні та емоційні потреби дитини, готувати її до виконання необхідних соціальних ролей (зокрема до навчання у школі), в разі потреби захищати її життя, честь і гідність, використовуючи ефективні методи, засоби і форми роботи.
3. Виховувати у дитини повагу до батьків, жінки, культурно-національних, духовних, історичних цінностей України, країни походження, дбайливе ставлення до навколишнього середовища.

4. Готувати вихованців до свідомого життя в дусі взаєморозуміння.
5. Запобігати вживанню ними алкоголю, наркотиків, іншим шкідливим звичкам, пропагувати здоровий спосіб життя.
6. Безпосередньо працювати з батьками, надавати їм консультаційну допомогу з питань навчання, виховання, розвитку їхньої дитини.

Перелік основних обов'язкових засобів навчання

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		для індивідуального користування	для групового користування	
<i>Обладнання</i>				
	Обладнання дитячої кімнати.		1	
	Куточок природи.		1	
	Куточок іграшок.		1	
	Театральний куточок.		1	
	Комплект дитячої білизни.		1	
	Телевізор.		1	
	Комп'ютер.		1	
	Музичний центр.		1	
	Ілюстрації до дитячих художніх творів.		1 компл.	За змістом
	Портрети дитячих та українських письменників.		1 компл.	За змістом
	Репродукції картин.		1 компл.	За змістом
	Дидактична лялька з комплектом одягу на всі сезони.		1	
	Мольберт.		1	
	Предмети народно-прикладного мистецтва.		20	
	Піаніно.		1	
	Акордеон чи баян.		1	
	Дитячі музичні інструменти		1 комплект	За змістом
	<i>Муляжі:</i> Овочі, фрукти, гриби.		1 комплект	
	Для малювання: - графітні олівці; - кольорові олівці; - фломастери; - гуаш; - акварельна фарба; - серветки для пензлів; - пензлі №11-12, 9-10, 6; - крейда (біла та кольорова).	1 набір 1 набір 1 набір 1 набір 1 набір 1 1 набір 1 компл.		

	Для аплікації: - папір білий; - папір кольоровий; - картон білий; - картон кольоровий; - ножиці; - пензлі для клею; - клей ПВА; - розетки.	1 набір 1 набір 1 набір 1 набір 1 1 1 2		
	Для ліплення: - глина; - пластилін; - дошки для ліплення; - стеки.	1 1 набір 1 1		
	Гімнастична стінка (металева, дерев'яна).		1	
	Куби пусті 40•40 см, 20•20 см.		по 5 шт.	
	Дошка ребриста.		1	
	Драбинка ліана.		1	
	Лава гімнастична.		1	
	Гімнастична колода.		1	
	Дуги h=60, 50, 40 см.		1	
	Гімнастичне знаряддя для стрибків.		1	
	Різні мішені.		по 1	
	М'ячі гумові d=20-25 см, 10-12 см, 6-8 см	1		
	Обручі d=55-60 см, 100 см	1		
	Палиці гімнастичні l = 75-80 см	1		
	Скакалка.	1		
	Прапорці різнокольорові.	2		
	Мішечки з піском 150-200 г	1		
	Ракетки.	2		
	Набори картинок: домашні тварини; домашні птахи; дикі тварини; птахи; лікарські рослини; дерева та кущі.		1 компл. 1 компл. 1 компл. 1 компл. 1 компл. 1 компл.	
	Картини для розширення уяви та розвитку мови дітей другого та третього року життя.		по 1 комплекту	

З М І С Т

1. Загальні положення	6
2. Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника.....	9
3. Типовий навчальний план.....	12
4. Типові навчальні програми з предметів загально професійної підготовки:	
4.1. Основи галузевої економіки і підприємництва.....	16
4.2. Основи правових знань.....	14
4.3. Інформаційні технології	18
4.4. Правила дорожнього руху.....	20
5. Типові навчальні програми з предметів професійно-теоретичної підготовки:	
5.1. Безпека гувернера і дитини.....	23
5.2. Основи педіатрії та гігієни дитини.. ..	25
5.3. Дошкільна педагогіка.. ..	26
5.4. Методика дошкільного виховання	27
5.5. Дитяча література	30
5.5. Проблеми психологічної адаптації гувернера в сім'ї	34
5.5. Охорона праці	38
6. Типова навчальна програма з виробничого навчання.....	42
7. Критерії кваліфікаційної атестації випускників.....	47
8. Перелік основних обов'язкових засобів навчання.....	49